

Anmälningar till Smittskyddsläkaren i Örebro län 2019

Detta nummer av Allehanda smitta fokuserar på årsstatistiken för smittsamma sjukdomar under 2019. De siffror som presenteras utgörs av nyupptäckta fall av anmälningspliktig sjukdom som rapporterats enligt smittskyddslagen i SmiNet under 2019. Specifika sjukdomar kommenteras under respektive sjukdomsgrupp. Vad gäller influensa diskuteras såväl föregående som innevarande säsong.

Covid-19

Först dock några rader om det nya coronaviruset. Sjukdomen har nyligen fått ett nytt namn, covid-19, men vad viruset ska heta är ännu inte helt klart.

Under december 2019 uppmärksammades att ett antal personer i staden Wuhan i Kina insjuknat med oklar lunginflammation. Majoriteten av de personer som insjuknat hade koppling till en fisk- och djurmarknad i staden. I början av året bekräftades att det rörde sig om ett nytt coronavirus som från början fick benämningen 2019-nCoV. Fall har rapporterats från Kinas samtliga provinser och i många andra länder. I Sverige upptäcktes ett första fall 31 januari 2020 hos en kvinna som insjuknat efter att ha återkommit från staden Wuhan. Antalet fall ökar kontinuerligt. WHO:s generaldirektör tog den 30 januari beslut att klassa utbrottet som ett internationellt hot mot människors hälsa. Den 1 februari beslutade regeringen att införa sjukdomen i Smittskyddslagen och klassa den som allmänfarlig och samhällsfarlig. Detta innebär en möjlighet att kunna vidta relevanta förebyggande åtgärder för att hindra spridning av smitta i samhället om en sådan skulle uppstå.

Viruset kan spridas genom kontakt mellan människor eller via hosta och nysningar, så kallad droppsmitta. Folkhälsomyndigheten bedömer utifrån nu tillgänglig vetenskap att det nya coronaviruset smittar när personen är sjuk och i samband med insjuknande.

Det är viktigt att efterfråga **reseanamnes, kontakt med sjukvård och kontakt med människor som varit sjuka i det nya coronaviruset** framför allt hos patienter som söker med feber och luftvägssymtom. En person som insjuknar inom 14 dagar efter att ha varit i Hubei eller annan provins som tillhör Kinas fastland, eller som insjuknar efter att ha träffat någon som varit sjuk i covid-19, ska kontakta vården telefonledes via 1177. Vid misstänkta fall inom vården ska man kontakta infektionsbakjouren. Inom sjukvården ska skyddsutrustning användas enligt riktlinjer på Smittskydds hemsida. Ny kunskap och information tillkommer kontinuerligt och det är viktigt att hålla sig uppdaterad på [Smittskydds hemsida](#) och [Folkhälsomyndigheten](#).

Smittskydd & Vårdhygien Region Örebro län

Sekreterare Jenny Holmkvist Tfn 019 - 602 11 30 jenny.holmkvist@regionorebrolan.se

Adress: Smittskyddsenheten, USÖ, 701 85 ÖREBRO, Fax: 019 - 12 74 16, E-post smittskydd@regionorebrolan.se

Epidemisjuksköterska	Anne Lennell	Tfn 019 - 602 34 43	anne.lennell@regionorebrolan.se
Smittskyddsläkare	Gunlög Rasmussen	Tfn 019 - 602 35 81	gunlog.rasmussen@regionorebrolan.se
Bitr. Smittskyddsläkare	Anna Lange	Tfn 019 - 602 2241	anna.lange@regionorebrolan.se
Stramaordförande	Anja Rosdahl	Tfn 019 - 602 1157	anja.rosdahl@regionorebrolan.se

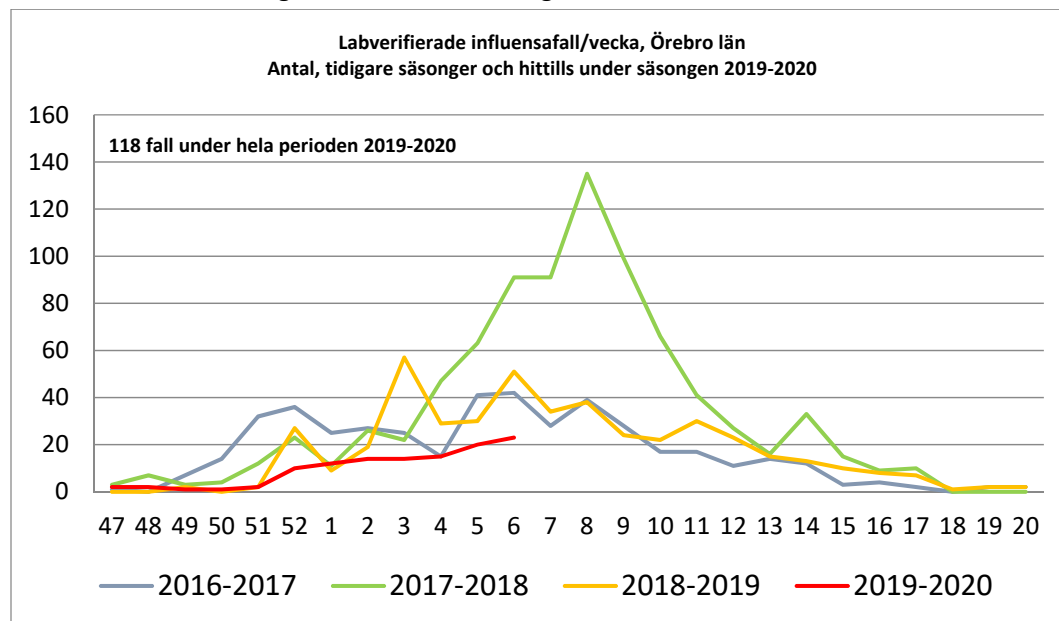
Adress: Vårdhygien, USÖ, 701 85 ÖREBRO, Fax: 019 - 12 74 16 E-post vardhygien@regionorebrolan.se

Samord. hygiensjuksköterska	Annethe Thegel	Tfn 019 - 602 20 43	annethe.thegel@regionorebrolan.se
Hygiensjuksköterska	Maria Ekelöf	Tfn 019 - 602 11 99	maria.ekelof@regionorebrolan.se
Hygiensjuksköterska	Ann-Sofi Mattsson	Tfn 019 - 602 23 21	ann-sofi.mattsson@regionorebrolan.se
Hygiensjuksköterska	Cathrine Binett	Tfn 019 - 602 10 38	cathrine.binett@regionorebrolan.se
Hygiensjuksköterska	Gunnar Hagström	Tfn 019 - 602 52 88	gunnar.hagstrom@regionorebrolan.se
Hygienläkare	Johanna Furberg	Tfn 019 - 602 35 41	johanna.furberg@regionorebrolan.se
Hygienläkare	Charlotta Hellbacher	Tfn 019 - 602 34 42	charlotta.hellbacher@regionorebrolan.se
Hygienläkare	Torbjörn Norén		torbjorn.noren@regionorebrolan.se
Hygienläkare (MRB)	Bo Söderquist	Tfn 019 - 602 35 71	bo.soderquist@regionorebrolan.se

Årsstatistik, smittsamma sjukdomar

Influensa

Säsongen 2018-19 rapporterades totalt 456 fall i vårt län vilket kan sammanfattas som en medelhög intensitet, och influensa A H1N1 dominerade. Trots brist på influensavaccin, som berodde på nationell brist från leverantörer, uppnåddes vaccinationstäckning för riskgruppen över 65 år på 54 %, vilket var högre än tidigare år. Inför säsongen 2019-20 upphandlades precis som föregående säsong fyrvärent vaccin vilket ger skydd mot två influensa A och två influensa B stammar. Data ännu inte sammanställda avseende denna säsongens vaccinationstäckning.

Influensasäsongen har hittills varit låg i Sverige och i vårt län. Toppen är ännu inte nådd. Fram till mitten av vecka 7 har 118 fall rapporterats varav 69 influensa A och 49 influensa B. Andelen fall av influensa B har ökat sedan årsskiftet. Värt att notera är resultat från en nyligen [publicerad studie i Lancet](#) där man vid behandling med oseltamivir mot influensa beskriver snabbare tillfrisknande, fram för allt vid behandling av personer över 65 år och de med andra kroniska sjukdomar.

Antibiotikaresistenta bakterier

	Medeltal/år				2015	2016	2017	2018	2019
	1990-1999	2000-2004	2005-2009	2010-2014					
MRSA	-	9	35	60	112	135	153	149	133
PNSP	-	9	11	5	3	7	4	21	6
VRE	-	2	0	1	15	1	23	40	14
ESBL – labanm.	-	-	63	153	230	187	245	248	257
ESBL-CARBA	-	-	<1	1	2	2	2	5	5

Under 2019 har antalet nya fall av MRSA och ESBL legat på ungefär samma nivå som de senaste åren. Vi har haft två fall av MRSA i blododling under 2019, vilket är en tydlig ökning jämfört med tidigare. Med helgenomsekvensering (typning) av MRSA har sannolik smittspridning mellan ett litet antal patienter påvisats på några kliniker, vilket lett till vårdhygieniska åtgärder. Antalet patienter med multiresistenta gramnegativa bakterier ökar för varje år. Endast ESBL-carba (karbapenemresistenta E.coli och Klebsiella pneumoniae) finns med i statistiken, men vi ser också en ökning av antalet multiresistenta

Pseudomonas aeruginosa och Acinetobacter baumannii, som i vissa fall är mycket svårbehandlade. Under hösten 2019 hade vi ett mindre utbrott med totalt 7 fall av VRE (van-A) på kirurgkliniken. Vi har inte identifierat några fler fall av den VRE-typ (van B) som orsakade det större utbrottet 2018. VRE-screening sker fortlöpande på alla prover inom slutenvården som analyseras avseende C.difficile.

Under året rapporterades 6 fall med PNSP (pneumokocker med nedsatt känslighet mot penicillin), fyra fall hos barn i åldern 0-4 och två personer 60 respektive 80 år gamla. Tre av fallen hos de små barnen hade genotyp 19A vilken inte ingår i pneumokockvaccinet, Synflorix® (det vaccin som ingår i allmänna barnvaccinationsprogrammet). Ingen av dessa hade någon klinisk koppling till de utbrott som förekom på förskolor under 2018.

HIV

	Medeltal/år					2015	2016	2017	2018	2019
	1990-1999	2000-2004	2005-2009	2010-2014						
Hivinfektion (utlandssmitta)	7 (5)	13 (12)	15 (12)	12 (10)	11 (9)	7 (7)	3 (3)	4 (4)	6 (6)	

Samtliga nyupptäckta fall av hiv under 2019 var utlandssmittade och flertalet var födda på 70-talet. Tre av dessa upptäcktes i samband med utredning inom vården, och hade således inte genomgått screening via asylhälsovården. Detta visar på vikten av ett preventivt arbete med information och låg tröskel till testning. Primärvården har informerats särskilt via infektionskliniken. RFSL i Örebro erbjuder sedan några år tillbaka hivtest med snabbsvar. Antal testade mellan åren 2016-19 har ökat stadigt och under 2019 testades 114 personer inom ramen för verksamheten. Läkare i världen, en människorättsorganisation som arbetar för allas rätt till vård, har verksamhet i Örebro och planerar också att införa snabbtest för hiv.

Under året uppdaterades smittskyddsbladen för hiv, med införande av nytt smittskyddsblad och anpassade förhållningsregler för personer med välinställd behandling av hiv. Detta utifrån bedömningen att det inte föreligger någon risk för överföring av hiv vid vaginala och anala samlag om man uppfyller kriterierna för välinställd behandling. Naturligtvis finns ändå skäl att använda kondom för att skydda sig mot överföring av andra STI:er, hepatiter och oönskade graviditeter.

Hepatit

	Medeltal/år					2015	2016	2017	2018	2019
	1990-1999	2000-2004	2005-2009	2010-2014						
Hepatit A	6	<1	2	1	2	6	5	10	6	
Hepatit B-akut	7	12	4	3	1	4	0	1	1	
Hepatit B-kronisk	47	59	60	76	72	78	26	27	32	
Hepatit C	89	83	97	82	71	53	41	43	54	
Hepatit D	-	<1	1	2	2	2	1	2	1	

Sex personer i åldrarna 4-75 insjuknade med akut Hepatit A under 2019, fyra fall inhemskt smittade. Av utlandssmittade hade en varit på längre tids resa utan föregående vaccination och sedan insjuknat efter hemkomst. Jämfört med 2018 var det dock färre förskolebarn som insjuknade. Möjligen kan den riktade vaccinationskampanj med information och affischer via BVC som genomfördes under början av året haft viss effekt. Tre personer insjuknade efter att ha smittats via färska dadlar från Iran. Totalt insjuknade 11 personer i Sverige i samma utbrott kopplat till dadlar. Hepatit A är vanligt i länder med dålig dricksvattenhygien. Virusets kan också smitta via mat och mellan människor som har nära kontakt, till exempel inom familjer och mellan barn på förskola.

Hepatit C diagnosticerades hos 54 personer, vilket var fler jämfört med föregående år. Som del i WHO:s elimineringsmål av hepatit C fram till 2030 har flera åtgärder inom regionen vidtagits vilket kan ha bidragit till ökat testande. Inom ramen för sprutbytesverksamheten som startade maj 2019 har 32 av 101 testade personer visat sig ha aktiv Hepatit C, varav sju nyupptäckta. En digital tjänst "Ingen ska ha hepatit C" är också distribuerad till regionens vårdcentraler vilket kan ha bidragit till ökat testande. Utifrån reviderad falldefinition inför 2020 vid anmälan enligt smittskyddslagen gäller att endast pågående, dvs. smittsamma fall, ska anmälas.

Antal fall av nyupptäckt kronisk Hepatit B har sedan 2017 legat på en betydligt lägre jämfört med tidigare år, så även 2019, vilket speglar ett minskat migrationsflöde.

Mag-tarminfektioner

	Medeltal/år					2015	2016	2017	2018	2019
	1990-1999	2000-2004	2005-2009	2010-2014						
Amöbainfektion	15	1	1	0	0	0	1	2	0	
Campylobacter (inhemsk)	143	150 (70)	190 (58)	243 (108)	248 (126)	326 (212)	277 (150)	263 (113)	200 (105)	
Cryptosporidium	-	0	0	3	16	9	12	23	15	
EHEC	-	1	0	4	3	0	40	47	47	
Giardia (inhemsk)	66	13	6	11 (0)	21 (5)	17 (0)	26 (13)	18 (5)	8 (3)	
Kolera	0	0	0	0	1	0	0	0	0	
Salmonella (inhemsk)	121	99 (12)	101 (24)	83 (23)	63 (29)	58 (19)	63 (23)	63 (13)	68 (29)	
Shigella (inhemsk)	19	15 (3)	17 (2)	13 (2)	9 (2)	9 (3)	5 (1)	4 (0)	9 (1)	
Paratyfoid	<1	0	0	0	0	0	1	0	0	
Tyfoid	<1	<1	0	1	0	0	0	0	0	
Vibrio exkl kolera	-	0	1	1	1	1	2	7	2	
Yersinia	-	15	16	5	6	13	10	9	9	

Under sensommaren pågick ett nationellt utbrott av salmonella. Totalt insjuknade ett 70-tal personer i flera län, varav fyra hemmahörande i vårt län. En omfattande utredning visade att cocktailtomater var den troliga källan till utbrottet. Tomaterna plockades bort i livsmedelsaffärer, och utbrottet klingade av. Den troliga orsaken var att livsmedlet blivit kontaminerat under produktion eller transport och att det rörde sig om ett begränsat parti.

Inget större nationellt utbrott av EHEC rapporterades under 2019. Förhållningsreglerna vid EHEC skiljer sig åt beroende på genotyp (*stx1* eller *stx2*) då komplikationen hemolytiskt uremiskt syndrom (HUS) ffa är kopplad till toxingenen *stx2*. Ett snabbt besked om genotyp är därför angeläget och under året har ny metod satts upp vid mikrobiologiska laboratoriet som möjliggör ett preliminärt besked. Prover kommer fortsatt skickas till Karlstad för odling och konfirmerande genotypisk karaktärisering. Av de 47 fall som anmäldes i vårt län var 16 *stx1*-positiva, 18 *stx2*-positiva, 10 bar båda generna och tre av fallen kunde inte typas.

En av de personer som insjuknade med *Yersinia* i vårt län var del av ett större utbrott av *Yersinia enterocolitica* med fall i både Sverige och Danmark. Misstänkta smittkällan var färsk spenat. Den person som insjuknade i vårt län utreddes vid flera kliniker och blev slutligen blindtarmsopererad på grund av symtombilden.

Täckningen i allmänna barnvaccinationsprogrammet har under 2018 legat runt 98 %. För 2019 saknas säkra siffror då BHV haft tekniska problem med registreringen vilket är under arbete.

Vaccination mot kikhosta återinfördes 1996 och från 2016 ges även en påfyllnadsdos till tonåringar. Trots detta ser man sjukdomsfall då vaccinationsskyddet avtar med tiden. Under 2019 hade vi 15 fall varav tio barn och fem vuxna. Av dessa var två personer "fullvaccinerade" som barn, men födda på 90-talet och således flera år sedan senaste dos. Ett barn född 2018 hade fått sina tre doser enligt schema, medan två av barnen som insjuknat enbart fått två doser.

Antal fall av mässling ökar globalt och under 2019 rapporterades att fyra länder i Europa (Albanien, Grekland, Storbritannien och Tjeckien) som tidigare klarat elimineringsmålet för mässling inte längre uppfyllde detta. I Örebro län hade vi inget bekräftat fall under 2019, men smittspårning och postexpositionsprofylax gavs till enstaka personer som exponerats i samband med.

Den 2 september var det nationell vaccinationsstart för rotavirus. Vår region är dock en av de regioner som redan tidigare erbjudit vaccination mot rotavirus inom BHV.

Övriga anmälningspliktiga sjukdomar

	Medeltal/år					2015	2016	2017	2018	2019
	1990-1999	2000-2004	2005-2009	2010-2014						
Botulism	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brucellos	-	0	1	0	0	0	0	0	4	1
Dengue	-	0	2	3	1	4	3	2	2	8
Echinokock	-	0	1	0	2	1	0	1	1	0
Gula febern	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Harpest tularemi	<1	54	22	40	21	33	15	15	15	57
HTLV	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Invasiv meningokock	3	2	2	2	4	0	5	1	1	0
Invasiv grupp A streptokock	-	-	10	12	20	19	27	25	25	28
Legionella	3	4	3	3	5	4	4	1	1	1
Leptospira	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Listeria	<1	1	2	2	2	3	0	5	5	3
Malaria	5	3	5	7	10	2	2	11	11	2
Papegojsjuka	5	<1	1	0	1	0	0	0	0	4
SARS	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0
Sorkfeber	0	0	1	2	1	0	4	2	2	1
TBE (smittade i Örebro län)	-	<1	1	3(2)	8(4)	8(7)	7(5)	14(13)	14(13)	10(8)
Trikinos	<1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Viral hemorragisk feber	<1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Viral meningoencefalit	-	0	6	14	10	10	28	40	40	42
Q-feber	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Under 2019 rapporterades åtta fall av TBE sannolikt smittade i länet. Fallen är främst från södra delarna av länet, men det finns även fall i Bergslagen. Då hela länet anses utgöra ett riskområde kvarstår tidigare rekommendation att "personer som visats i skog och mark rekommenderas vaccination".

Denguefeber diagnosticerades hos åtta personer, alla smittade i Sydostasien. Thailand utgjorde det vanligaste smittandet, men är likaså ett vanligt resmål.

Precis som 2018 diagnosticerades under 2019 fler fall än tidigare med viral meningoencefalit. Av 42 rapporterade var 17 barn, hos flera av dessa påvisades enterovirus medan etiologin var oklar för några. För vissa av fallen beskrevs tydliga meningitsymtom, men utan stegring av vita blodkroppar i ryggmärgsvätskan.

2019 var ett rekordår vad gäller antal smittade med harpest. Av de 57 fall som rapporterats i vårt län var majoriteten också misstänkt smittade i vårt geografiska område. Vid kartläggning via telefonintervjuer framkom att ca hälften av de som smittats i vårt län blivit sjuka efter vistelse i områdena Alnängarna, Oset eller Rynninge. Fjorton fall trodde de fått smittan i andra högendemiska län, främst Dalarna.

Sammanfattningsvis ser vi tillbaka på ett händelserikt år. Vi tackar för gott samarbete och väl ifyllda smitskyddsanmälningar som är en viktig grund för det förebyggande arbetet kring smittsamma sjukdomar.
